Dodatek do „Biuletynu Kowieńskiego"

# BIULETYN BAŁTYCKI

## WILBI

Nr. Wilno, dnia 22 listopada 1934 r. 243.-

T r e ś ć n u m e r u:

ŁOTWA:



EŚTONJA:



--§--

ŁOTWA:1.P r a s a n i e m i e c k a o p a ń s t w a c h b a ł t y c k i c h ."Brihva Zeme" /z 21.XI.1934/: Korespondent ryski "Berliner Tageblatt", pisząc o konferencji ministrów Spr. Zagranicznych trzech państw bałtyckich, jaka ma się odbyć 30 listopada w Tallinie, oświadcza, że celem tej konferencji będzie osiągnięcie całkowitej unji polityczno-gospodarczej państw bałtyckich. Tendencje zbliżeniowe tych trzech państw przejawiły się szczególnie jaskrawo na święcie Niepodległości łotewskiej. W Kownie i Tallinie odbyły się oficjalne manifestacje przyjaźni, w których uczestniczyli członkowie rządu łotewskiego. Obecnie czynione są próby wciągnięcia do związku państw bałtyckich również Finlandji. Po konferencji tallińskiej litewski minister Spr.Zagr.Lozoraitis uda się do Helsinki. W końcu listopada rektor uniwersytetu w Helsinki prof.Brothern oficjalnie odwiedzi uniwersytet dorpacki. Trudno jest narazie osądzić, czy te próby przyciągnięcia Finlandji do związku bałtyckiego dadzą wyniki. W Finlandji dają się zauważyć pewne tendencje zbliżenia z sąsiadami południowymi.-

2. Z m i a n y w k o r p u s i e d y p l o m a t y c z n y m ."Br. Zeme" /z 21.XI.1934/:Sekretarz poselstwa włoskiego dr.Enrico Mencinger Preisenthal został przeniesiony do Rio de Janeiro. Na jego miejsce przybędzie do Rygi markiz Rossi Longhi Rob. Gastone. Hiszpańskim attaché handlowym w Łotwie został mianowany Jan Schwartz.-

3.U d e k o r o w a n i e P o l a k ó w z o k a z j i 16 - l e c i a n i e p o d l e g ł o ś c i Ł o t w y ."Latvijas Kareivis" /z 18.XI.1934/: Z okazji 16-lecia niepodległości łotewskiej udekorowano orderem Trzech Gwiazd szefa polskiego Sztabu Generalnego gen. Gąsiorowskiego, zastępcę szefa gen.Zamorskiego, szefa D-tu Morskiego adm.Świrskiego, płk.Karcza, płk.Olbrichta. ppłk.Englichta, ppłk. Meyera, komandora Waldena i kpt.Łowczowskiego.-

4. P o p r a w a s y t u a c j i g o s p o d a r c z e j ."Jaunakas Zinas" /z 20.XI.1934/:Według danych statystyki państwowej, we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego Łotwy przejawia się poprawa sytuacji. Ruch na kolejach wzrósł znacznie. Obroty w handlu zagranicznym od czerwca wzrastają. Liczba robotników zatrudnionych w przemyśle wynosiła we wrześniu 1933 r. 73.850, zaś we wrześniu 1934 r. wzrosła do 84.447. Liczba bezrobotnych wynosiła w 1933 r. 13.806 osób, zaś obecnie tylko 1.796. Państwowy zakup zboża wzmaga się. Do 1 listopada 1933 r. skupiono 37.778 tonn zboża, zaś do 1 listopada 1934 r. - 55.985 tonn. W takim samym stosunku wzrósł zakup buraków cukrowych.

Wzrosły również wkłady w bankach. Przed dwoma laty w Banku Łotewskim było wkładów 36,6 milj.łt., zaś obecnie - 119,4 milj.łt. W wielkich bankach łotewskich wynosiły wkłady w 1932 r. 35,2 milj.łt., zaś w 1934 r. - 45,2 milj.łt. Liczba protestowanych weksli całkiem

zmalała. Liczba bankructw wynosiła w ciągu 10-ciu mies.1932 r.221, zaś w 1934 r. - tylko 98.-

5.D o k o ł a l i t e w s k o - ł o t e w s k i c h r o k o w a ń h a n d l o w y c h ."Jaunakas Zinas" /z 17.XI.1934/:Jak podaje prasa kowieńska, przerwane rokowania handlowe między Litwą a Łotwą zostaną wznowione dopiero w styczniu. Wiadomość ta nie odpowiada prawdzie. Litewsko-łotewski traktat handlowy wygasa 21 grudnia r.b. Do tego czasu musi być podpisany bądź nowy traktat, bądź też przedłużony traktat stary. Rokowania mają być wznowione po konferencji trzech ministrów Spr.Zagr. państw bałtyckich, która się odbędzie w Tallinie 29 - 30 listopada i 1 grudnia r.b.-

6.S y t u a c j a Ł o t w y w u j ę c i u "P ä e w a l e h t" . "Pehdeja Brihdi" /z 18.XI.1934/:"Päewaleht" wskazuje na to, że Łotwa po przewrocie z 15 maja wykazała znaczne postępy. Sytuacja gospodarcza się poprawiła. Zwłaszcza podniosło się rolnictwo, gdyż ocalono wiele gospodarstw przed licytacją. Niektórzy przemysłowcy próbowali obniżyć robotnikom płace. Rząd jednak zapobiegł tym próbom.

W przemyśle odczuwa się ogólną poprawę. W polityce zagranicznej po 15 maja również osiągnięto duże sukcesy: zawarto pakt handlowy z Anglją, uregulowano dług m.Rygi, podjęto rokowania gospodarcze z Francją, Polską, Litwą i Estonją.

Ulmanis mocną ręką prowadzi łotewską politykę wewnętrzną i zagraniczną - kończy "Päewaleht" swe wywody.-

7.O b c h ó d 1 6 - l e c i a Ł o t w y w W a r s z a w i e. /XI.1934/:18 listopada odbyła się w Warszawie z okazji święta narodowego Łotwy uroczysta akademja urządzona przez T-wo Polsko-Łotewskie w Warszawie. Na akademji byli obecni członkowie poselstwa łotewskiego w Warszawie z posłem Valtersem na czele, przedstawiciele MSZ, T-wa Polsko-Łotewskiego, Koła Polskiej Młodzieży z Łotwy i t.d.

8.P o l s k o - ł o t e w s k a k o n f e r e n c j a g r a n i c z n a ./XI.1934/:W tych dniach odbyła się w Turmontach polsko-łotewska konferencja graniczna w sprawie regulacji zimowego ruchu granicznego.-

9.R e f o r m a r o l n a n a Ł o t w i e ./XI.1934/:Według łotewskiej statystyki urzędowej, w Łotwie znajduje się obecnie 62 tys. osadników, do których należy 940 tys.ha. Na jedną osadę przypada przeciętnie 15 ha. Starych gospodarstw jest w Łotwie 148 tys.o obszarze 3.270 tys. ha. Ok.9 tys. osadników trudni się rzemiosłem, rybołóstwem i t.d. Łotysze stanowią 60% osadników. Reszta to Rosjanie, Polacy. W gospodarstwach osadników znajduje się ogółem 227 tys. budynków.-

10.P o s e ł ł o t e w s k i w P a r y ż u u p r e m j e r a f r a n c u s k i e g o .Prasa ryska /z 20.XI.1934/:17 listopada premjer francuski Flandin przyjął posła łotewskiego dr.Grosvalda, z którym omówił sprawę stosunków gospodarczych między Francją a Łotwą.-

11.S p r a w a o c h r o n y p r z e c i w g a z o w e j .Prasa ryska /z 20.XI.1934/:Sprawa ochrony przeciwgazowej budzi w Łotwie wielkie zainteresowanie. Strzelcy łotewscy /aissargowie/ zorganizowali niedawno kursy dla instruktorów ochrony przeciwgazowej.-

12. P r z e m ó w i e n i e p r e m j e r a U l m a n i s a i w i c e p r e m j e r a S k u j e n e e k s a z o k a z j i 1 6- l e c i a n i e p o d l e g ł o ś c i Ł o t w y .Prasa ryska/z 21. XI.1934/:W związku ze świętem Niepodległości łotewskiej wygłosili premjer Ulmanis w Rydze oraz wicepremjer Skujeneeks w Tallinie przemówienia okolicznościowe, podkreślając sukcesy osiągnięte przez Łotwę w ciągu ostatniego półrocza /od 15 maja/.-

13.O ś w i a t a n a Ł o t w i e ."Liet.Aidas" Nr.263 /XI.1934/: Oświata na Łotwie postawiona jest bardzo wysoko. Już za czasów carskich liczba analfabetów była w Łotwie znikoma /ok.10%/. Według statystyki szkolnej z r.1932/33 było w Łotwie 2.070 szkół powszechnych z 8.302 nauczycielami i 212.327 uczniami; 98 gimnazjów z 1.727 nauczycielami i 13.641 uczniami; 129 szkół zawodowych z 1.505 nauczycielami i 12.486 uczniami; ogółem było więc w Łotwie 247.571 uczniów.

Ze szkół wyższych wymienić należy uniwersytet łotewski z 11-tu wydziałami i 8.584 studentami. Dalej Akademja Sztuk Pięknych z 229 studentami i konserwatorjum z 304 studentami. Pozatem istnieje kilka prywatnych szkół wyższych, jak 2 instytuty handlowe w Rydze /jeden z nich ma wydział konsularny/, instytut handlowy w Lipawie, instytuty angielski i francuski i t.d.

Corocznie w Łotwie wychodzi z druku ok.5 tys.książek w różnych językach.-

14. Zjednoczenie prasy łotewskiej."Liet. Aidas" Nr.263 /XI.1934/:W tych dniach nastąpiło zjednoczenie dwóch odrębnych organizacyj dziennikarskich: Związku Dziennikarzy i Literatów oraz T-stwa Prasowego. Zjednoczona organizacja realizować będzie wyraźne cele narodowe, eliminując wszelkie wpływy lewicy i polityki prywatnej.-

15.Wiceminister Spraw Wewn.o postępach Łotwy."Liet.Aidas" Nr.263 /XI.1934/:Łotewski viceminister Spr. Wewn.A.Berzinsz udzielił wywiadu prasowego, w którym ilustrował postępy Państwa Łotewskiego w ciągu 6 mies.r.b. /od 15 maja/:

W zakresie spraw wewnętrznych wysuwa się na pierwszy plan reorganizacja samorządów, dzięki której ustały spory partyjne i klasowe, zaś samorząd m.Rygi porez pierwszy od 700-set lat ukonstytuował się w składzie czystołotewskim.

W zakresie oświaty wydano obszerną ustawę, której Komisja Sejmowa w ciągu całych 10-ciu lat nie zdołała rozważyć. Ustawa ta zmierza do wychowania młodzieży szkolnej w duchu uświadomienia i miłości ojczyzny. Zreorganizowano też fundusz kultury.

W zakresie rolnictwa M.Rolnictwa zakończy wkrótce realizację reformy agrarnej. W październiku rozparcelowano na rzecz uczestników wojny o niepodległość 600 działek rolnych. Wielką korzyść przyniosło rolnictwu zreorganizowanie rynku zbożowego. W r.ub. za sprzedane rządowi zboże uzyskali rolnicy og.12 milj.łt.; w r.b. zaś tylko za połowę zaproponowanego zboża uzyskali 15 milj.łt. Dla zużytkowania nadwyżki zbożowej rząd zorganizował eksport zboża. Dotychczas zawarto pakty na eksport 35 tys.tonn żyta i pszenicy.

W zakresie sprawiedliwości podnieść należy okoliczność, że sądy łotewskie są obecnie wolne od obcokrajowców. Za czasów wszechwładztwa partyjnego w ryskim Sądzie Okręgowym było ok.35% prawników obcokrajowców, zaś w Prokuraturze aż 50%. Po dniu 15 maja liczbę obcokrajowców w M.Sprawiedliwości zmniejszono do granic odpowiadających odsetkowi danej narodowości w Łotwie.

W polityce zagran.zaznaczyła się większa aktywność. Podpisano pakt o Entencie trzech państw bałtyckich. Współpraca Łotwy z Ligą Narodów była szczególnie aktywna. Podpisano następnie traktat handlowy z Anglją. Na mocy tego traktatu uregulowane zostały stosunki gospodarcze Łotwy z najważniejszym krajem eksportowym.

M.Finansów również zdziałało bardzo wiele, porządkując gospodarkę zrujnowaną podczas panowania partyjnictwa.Dzięki zreorganizowaniu polityki walutowej i sprawy kontyngentów bilans handlu zagr. nietylko został wyrównany,lecz osiągnięto nawet wydatne aktywa.Budżet,oparty na zasadach największej oszczędności, zostanie przypuszczalnie zrealizowany bez deficytu. W I-szem półroczu bież roku finansowego producenci masła otrzymali z tytułu premij państwowych 5,6 milj.łt.,zaś w r.ub.- 4,8 milj.łt.Za eksport bekonów zapłaciło w r.b. państwo tytułem premij 11,4 milj.łt., zaś w roku ub.tylko 0,4 milj.łt. Zapas złota i walut obcych w Banku Łot. wciąż wzrasta. W kwietniu wynosił on 30,6 m.łt.,zaś w październiku 33 m.łt. Dla poparcia przemysłu wydano szereg ustaw,mających na celu wzmocnienie zdolności konkurencji wyrobów miejscowych z wyrobami zagranicznemi. Wreszcie wielkie znaczenie w życiu gospodarczem miała anulacja i konwersja szeregu długów.

Ponadto zreorganizowane zostały kasy chorych. Liczba członków kas chorych wzrosła w ostatnich miesiącach o 13 tys.osób i wynosi obecnie 63 tys.ludzi.-

ESTONJA:1.Sprawa ochrony wewnętrznej.Gen.Laidoner przekazał ostatnio sprawę obrony wewnętrznej kraju ministrowi S.Wewn.,zatrzymując jedynie dowództwo nad armją.-

2.Wyrok w sprawie kombatantów.Prasa ryska /z 20.XI.1934/:Z 6-ciu oskarżonych kombatantów dwóch uniewinniono, zaś 4-ch skazano na więzienie od 5-ciu do 2-ch lat i 3 mies.więzienia.-